

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Vitæ S. Ferdinandi, Regis Castellæ Et Legionis, Ejus
Nominis Tertii**

Papebrochius, Daniel

Antverpiæ, 1684

Pars II. Ex libro Hispano, dicto Flos Sanctorum, anni 1532.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42333

DE VITA S. FERNANDI III

Regis Castellæ & Legionis

P A R S S E C V N D A a. a

Ex libro Hispano dicto Flos Sanctorum
anni MDXXXII.

§. 1. *Arjonenses, Granatenses, Giennenses Mauri
recepti in diuionem Ferdinandi. Hispalis ab
eodem recuperata.*

Statim post subactam Cordubam, abiit Rex¹⁷
excursionem facturus inditionem Hispalen-
sem: cui Arjona transeunti indicatum est ^{Arjona Re-}
quod ibi esset Rex nomine Alhamad, idem ^{gem sibi}
que generosus eques, qui ei magnum posset ^{concilians}
inferre dampnum, posteriora exercitus cum impedi-
mentis carpendo. Hoc intellecto, statim versus Ar-
jonam Rex tetendit, misitque ad Regem Alhama-
dum, causa tractandi cum eo. Qui cum egressus esset
ad Regem, eique se subiecisset; promisit ei Rex, quod
si Arjonam ^b tradere vellet, facturus eum esset Re-
gem Granatæ; interim tueretur exercitus Christia-
ni impedimenta, curaretque ne quid eorum periret.
Quod cum ei Rex Maurus jurasset, abiens Fernandus
incurrit in agros Hispalenses.

¹⁸ Misit deinde Rex nuntios ad præcipuos quosdam ^{faciensque}
Granatensis urbis incolas, ut exauctorato eo quem ^{Regem Gra-}
tunc habebant Rege, Alhamadam Arjonensem Regē ^{natæ.}
assumerent: hoc vero cum eis persuasisset, eo quod Al-
hamadus nomen haberet viri fortis, isque ad regnum
peruenisset, continuo tradidit Fernando Arjonā. Fer-
nandus vero eundem monuit, ut recordaretur, quod

C 3

per

per ipsum factus esset Rex Granatensis; ideoque petebat ut sibi traderet civitatem Jaën *c*, sub hac conditione, ut eam ipsi redderet quandocumque is postulasset: atque ita urbem illam obtinuit, arcemque in ea, quæ nunc est, ædificavit. Molitionem autem istam ægre ferentibus Mauris, & cur id faceret interrogantibus, respondit; hoc se facere, ut ne civibus cogereetur esse molestus, sed sibi suisque illac transi-turis absque incommodo eorum hospitium inveniret.

*Jaën ab eo
sibi concessam
munit.*

19 Toletum deinde rediturus Fernandus, Cordubæ reliquit Magistrum D. Pelagium Correa, & D. Rodericum Alvarez Asturicensem, aliosque plures, Hispalim usque excursuros. Metatus est autem Magister Pelagius in loco, qui dicitur Sant-Lucar *d* de Albayda, inter Hispalim & Tejadam; Rodericus *e* autem, Alcalæ *e* de Guadayra: atque ex his locis adeo infestos habuerunt agros Hispalenses, ut ad magnas angustias Mauros compulerint. Inito ergo cum Proceribus suis consilio, convenerunt de certa auri summa, duobus istis Equitibus danda, pro pace cum iis habenda: quam illi haud difficulter concesserunt. Quia autem sciebant Mauri, Fernando Regi constitutum esse manere in Castella totis tribus annis, decreverunt quantam maximam possent sementem facere: quod ita eis successit, ut si messem colligere permitterentur, deesse iis non potuisset annona per annos viginti, adeo fecundus fuit annus iste. Tunc Magister Pelagius & D. Alvarus significarunt Regi quidquid actum erat, & quod, nisi ipse novam messem nunc collecturus veniret, non deberet intra *viginti* annos de capienda Hispali cogitare.

*Mauros Hispalenses
excursionibus
fatigat.*

20 Hoc nuntio accepto Rex, statim & absque mora Burgis *f* discessit, cum Equitibus circiter centum: & evocatorias misit per regnum totum, mandans ut omnes Hispalim convenirent. Advenit autem eo Rex Fernandus medio Martio, anno Domini

*dein urbem
obsidet:*

mini *g* MCCXLVIII, civitatemque tam arcte cinxit ex *g*
 omni parte, ut necessaria ad victum inferri in eam *h*
 non possent, nisi per *h* Axarafam: quæ non poterat *h*
 præcludi, eo quod prope *i* Trianense i castrum tenfa *i*
 erat catena perquam grandis, trans ipsum fluvium,
 à turri aurea usque ad alteram partem: quæ catena
 adjumento magno Mauris fuit. Quidam autem, Ro-
 manus *k* Bonifacius dictus, civis Burgensis, dixit *k*
 Regi: Habeo navim valde bonam, quacum si bo-
 num ventum annuerit Deus, velis expansis prove-
 ctus, intendo catenam istam perfringere. Tum Rex
 per triduum integrum se recepit ad orandum, &
 nec ullius alloquium suscepit; ab oratione autem
 regrediens mandavit, ut nautæ navim appararent.
 Quæ cum velis expansis promoveretur, tam validus
 ea implevit ventus, ut fursum in flumen provecta,
 non tantum catenam illam perruperit, sed etiam
 pontem justo ab inde spatio dissitum. Qui successus
 magnam Mauris molestiam attulit, utpote jam om-
 ni ulteriori spe necessariæ annonæ obtinendæ pri-
 vatis.

21 Ergo parvo post tempore petierunt Mauri loqui
 cum Rege, qui eis transmisit Rodericum Alvarez A-
 sturicensem; cui dixerunt, quod ei tradituri essent ci-
 vitatem, modo sibi liceret egredi cum uxoribus, liberis
 atque fortunis; manere autem volentibus sub Regis
 obedientia atque ad ejus servitium, id liceret. Rex
 vero arbitrium conditionum ad Adefonsum filium
 retulit, qui respondit, faceret pater suus quod bonum
 videbatur. Postea vero redierunt Maurorum legati,
 petentes inducias sibi dari, ad demoliendam turrim
 & mezquitam majorem: qua de re Adefonsus inter-
 rogatus edixit, quod si vel unicam tegulam in civi-
 tate moverent, omnes mactari juberet. Videntes
 igitur talia frustra peti, supplicarunt Regi, ut septem
 dies sibi concederet, intra quos civitatem traderent,
 ea qua Rex vellet conditione & forma. Intravit er-

*eamque per
 ditionem
 accipit.*

I go Rex Fernandus in urbem Hispalensem die VIII /
Novembris, anno Domini MCCXLVIII: mansit autem
m in urbe major m pars incolarum.

ANNOTATA.

a In hac secunda parte multa dicuntur plane aliter quam à Garibaido at Mariana, Chronicam Ferdinandi antiquam secutus, cui nos quoque plus fidei inesse arbitramur: volui tamen Legendæ istius verba hic dare, iudicium discriminis faciendi Lectori relinquens.

b Arjonam volunt aliqui Albam Virgaonensem Plinii, vel Aurigiam Livii fuisse, inter Iacn & Anduxar, quam hodieque scimus superesse, non ex tabula ubi deest, sed ex relatione de inventis ibidem an. 1630 Reliquiis commemorandis ad 21 Augusti, quando agemus de SS. Bonoso & Maximiano. Chronica urbem obsessam fuisse scribit & deditioe captam.

Giennii de-
ditio.

c Jaen, Latine scribentibus Roderico & aliis Giennium & Gicna, quam Chronica dicit prius obsessam & ad extrema redactam, quam Rex barbarus, se suaque fidei Ferdinandi committens, urbem tradi iuberet; nec meminit adjectæ conditionis, imo Christianos incolas illuc inductos scribit, utique Mauris omnibus aut plerisque egredi iussis. Nihil etiam ibi de promotione Alhamadi, per Ferdinandum curata.

d San Lucar de Albayda, hodie, San-Lucar la Major, urbi Hispalensi ad Occidentem jacet, cis flumen Guadianar, intervallo circiter leucarum 4; distinguendum à San-Lucar de Barrameda, maritimo oppido ad æstuarium Betis, ac veluti portu urbis Hispalensis.

e Alcala de Guadayra, ad Orientem ejusdem urbis, vix duabus leucis inde abest.

f Chronica ait, Cordubæ fuisse Regem, cum obsidenda Hispalis consilium cepit, mutato priori proposito redendum in Castellam: Cordubam quoque iustum convenire exercitum, cum quo plura oppida prius occupavit quam inchoaret obsidionem.

g Chronica ait obsidionem sedecim menses tenuisse, proinde deberet coepit fuisse anno priori 1247 mense Majo.

h Axaraxe vulgo dicuntur excelsæ portus seu ambulationes: sed eo nomine hic intelligitur ingens terra tractus trans Batim, quæ forte excelsior quam ceterior ripa.

i Dacimus in Alhis plenam urbis descriptionem, & ipsius Catenæ, cuius tamen nulla fit mentio in Chronica.

k In Chronica dictus Raymundus: nempe inter nomina vulgaria Ramon & Roman sola vocalium transpositio significationem variat.

l Fortasse legendum XVIII, quamvis neque tunc in urbem ingressus est Rex, sed tali ut summum die signata sint conditiones faciendæ deditiois die XXIII.

m Imo exire coactos omnes docet Chronica.

§. II. Mora Regis sancti in Bætica, & pius
obitus.

Post hæc tam Rex quam Magnates ejus in 22
Castellam redeundum esse censuerunt, di- Rex in Ca-
stellam re-
diturus missis eorum aliquibus ad custodiam civita-
tis. Verum hoc ne fieret tali ratione dicitur
fuisse impeditum. Parasitus a quidam Fer- 2
nandi Regis, Paya dictus, conscendit turrim majo-
ris ecclesiæ, numeravitque plateas à Christianis in-
fessas, facile utique distinguendas ab aliis, quia unus-
quisque Magnatum vexillum suum extulerat è loco
in quo hospitabatur. Hinc agnovit quanto in peri-
culo, si Rex discederet cum exercitu, futuri essent
reliqui. Ergo ad Fernandum accessit, & dixit: Domi-
ne, unam à te gratiam peto, videlicet ut cum omni-
bus Primoribus tuis mecum velis prandere in sum-
ma turri majoris ecclesiæ. Cumque responderet
Rex, quod locus omnes non caperet; In illa, inquit,
turricula, ô Rex, quam superne vides, & existimas
tam parvam esse, plus quam quinquaginta viri con-
tineri possunt.

23 Tum Rex petitioni annuit; & abiit Paja: hora
autem congrua accersivit Regem cum suis Magnati-
bus. Qui cum ascendissent, Prandium, inquit Paya,
quod vobis paratum habeo, est ut videatis hanc civi- ne id faciat
sapienter
monetur à
parasito, tatem, quam Dominus Deus noster donavit vobis.
Cui Rex, Video eam perquam bene, & benedictus
sit Deus, per cujus misericordiam acquisimus eam. At
ego, replicat Paya, faciam ut multo melius eam vi-
deas: & monstravit ei vexilla Magnatum & Tribu-
norum, qui ibi erant; & quam exiguam partem civi-
tatis occuparent, jussit considerare. Ad quæ Rex,
Vere, inquit, miseret me civitatis hujus. Tum para-
fitus: Si modo, cum hic sunt Castella & Legio, non
habitatur Hispalis: quomodo hinc abiens credis re-
lictu-

ibique manere vovet:

licturum te, qui eam faciat habitari? Equidem edico tibi, quod si semel hinc abieris, nunquam in eam sis rediturus. Tum vero Rex, inquit, Etiam ex ore fatuorum prudentia quandoque consilia proficisci audiui sæpius; atque ex nunc promitto Deo, me nunquam in Castellam rediturum, sed hic sepulcrum habiturum. Atque ita Fernandus Hispali mansit, eamque à frequenti populo habitari fecit, incolis ex omni Hispania accersitis: & post captam urbem in ea vixit sanctus hic Rex tribus cum dimidio annis.

jubes Regi Granata Jaën restitui,

24 Quando autem se vidit morti vicinum, accersito ad se filio Adefonso, post multa sancta ac salutaria monita, ei dixit: Urbem Jaën à Granatensi Rege teneo, sub ea conditione, ut eam redderem quandocumque reposceret: volo autem ut fides mea etiam post mortem meam præstetur integra, sicut eam servavi cuicumque ipsam obligavi cum viverem. Itaque volo ut reddas eam Granatensi Regi, quandocumque volet; tibi autem serves arcem, quia ædificavi, & est mea. Hoc autem præstitit Rex Adefonsus post mortem patris sui. Fernandus vero, cum res ad animæ suæ statum pertinentes composuisset, magna cum devotione petivit Sacramenta: & recepturus Corpus Christi, surrexit de lecto, seque in terram prostravit, dicens, Domine, unde merui, ut venires ad me? Et prius quam ipsum susciperet, accepit restim colloque circumjecit: tum genibus ac cubitis terræ innixus, dixit: O Domine mi, amore mei passus es aliam magis crudelem restim collo tuo circumdari: ego vero miser quid feci pro te? Obsecro Domine, ne consideres quam male possim tibi rationem reddere eorum quæ mihi commendaisti, & temporis impensî: sed considera qualis ipse sis, & miserere mei. Atque ita cum multis lacrymis recepit Dominici Corporis Viaticum, petens ab omnibus sibi ignosci, si cui gravis fuisset

susceptisque devoto sacramentis,

vel

vel causam querendi de se dedisset.

25 Mox testamentum suum condidit, filio suo Adefonso expresse mandans, ut magnam curam ^{pie moritur} ^{an. 1252.} Reginæ gereret, fratres bene educaret, famulis suis esset munificus, & subditis omnibus æquus ^b. Denique Clerum totum ibi præsentem, post recitatas Letanias, præcepit canere, Te Deum laudamus. Sumptaque in manus candela, & Cruce ante se posita, inclinavit caput: ac magna cum devotione animam tradidit Creatori, in urbe Hispali, die xxx ^c Maji, anno Domini mcllii, regni vero sui xxxv.

ANNOTATA.

a Hispanice Truhan, quod etiam Morionem significat, quales Regibus ad delicias esse solent, sapienter fatui.

b Rodericus Sanius Paleninus Episcopus, parte 3 cap. 40. Habent, inquit, Hispanorum Annalia, quia cum hic gloriosus Princeps in agonia mortis esset constitutus, à quodam Milite interrogatus est quale sepulcrum aut statuam sibi jubebat apponi. Cui ille; Immaculata, inquit, ut potui, vita mea ac gesta sint mihi sepulcrum & statua.

c Idem eodem loco addit. Quo die auditæ sunt voces in caelo, En moritur justus & nemo considerat. Cuncti fideles ob ejus obitum ineffabiliter flebant, dicentes, Utinam talis Princeps aut non nasceretur aut non moreretur!

S. FER-